

Demokratia- ja julkisoikeusosasto

Asettamispäätös

LUONNOS

VN/5365/2020

xx.3.2020

Koordinaatioryhmä: Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittäminen ja nuorten osallisuuden edistäminen (DINO II)

Asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut koordinaatioryhmän seuraamaan ja tukemaan kansallisessa demokratiaohjelmassa sekä valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa linjattujen, demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta sekä nuorten osallisuutta ja kuulemista vahvistavien toimenpiteiden suunnittelua ja toimeenpanoa.

Toimikausi

Koordinaatioryhmän toimikausi on xx.3.2020-31.12.2023.

Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on useita kirjauksia demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen sekä nuorten osallisuuden edistämiseen ja nuorten kuulemisveloitteen vahvistamiseen liittyen. Hallitusohjelmakirjausten toimeenpanemiseksi valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa vuosille 2019-2023 (VANUPO) sekä vuoteen 2025 ulottuvassa kansallisessa demokratiaohjelmassa on määriteltä seuraavat toimenpiteet:

Demokratiaohjelma:

Turvataan riittävä osaaminen ja valmiudet yhdenvertaiselle osallistumiselle

- Tarkastellaan opetussuunnitelmia demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen osalta ja tuetaan niiden toimeenpanoa.

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

- Kehitetään demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta opettajankoulutuksessa ja opettajien täydennyskoulutuksessa.
- Lisätään viranomaisten tietoisuutta lasten ja nuorten osallistumisoikeuksista.
- Vahvistetaan nuorten yhdenvertaista osallisuutta ja hyviä väestösuhteita.
- Edistetään vapaaehtoistyössä tehdyn työpanoksen ja osaamisen tunnistamista ja tunnustamista.

VANUPO:

Kehitetään nuorille suunnattuja yhteiskunnallisen osallistumisen välineitä

- Edistetään aktiivisesti nuorille suunnattuja monipuolisia ja vaikuttavia osallistumismahdollisuuksia ja suoran demokratian keinoja.
- Kannustetaan kuntia ja maakuntia kehittämään nuorisovaltuustotoimintaa yhdessä nuorten kanssa.
- Kehitetään ja uudistetaan nuorten kuulemismenetelmiä ja -työkaluja.
- Testataan ja kehitetään eriaisia nuorten kuulemisen menetelmiä valtioneuvostotason strategia-, kehittämis- tai säädösvalmisteluhankkeissa.
- Toteutetaan maahanmuuttajataustaisten nuorten yhteiskunnallisen osallistumisen ja vaikuttamisen valtakunnallinen koulutusohjelma.

Vahvistetaan koulujen ja oppilaitosten demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta

- OKM ja OM aloittavat koulujen sekä oppilaitosten demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta vahvistavan hankkeen, jossa tuetaan opetussuunnitelman toimeenpanoa nuorten osallisuuden vahvistamiseksi ja laajennetaan hyväksi havaittuja käytäntöjä valtakunnallisesti.
- Kehitetään uusia tapoja tukea nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevia toimintakäytäntöjä kouluissa ja oppilaitoksissa, vahvistetaan vuorovaikutusta kansalaisyhteiskunnan ja koulujen ja oppilaitosten välillä sekä tuetaan lasten ja nuorten valmiuksia vaikuttaa omassa lähiympäristössään ja laajemmin yhteiskunnassa sekä kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi.
- Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja opiskelijoiden yhdenvertaisiin vaikuttamismahdollisuuksiin osallistua koulujen/oppilaitosten toiminnan kehittämiseen esimerkiksi oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan kautta.
- Osana varhaiskasvatuksen ja opetustoimen täydennyskoulutusta vahvistetaan opetushenkilöstön valmiuksia tukea osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta

Nuorten ääni kuuluvaksi ilmastonmuutoskeskustelussa

- Edistetään erityisesti nuorten osallistumismahdollisuuksia ilmastolaissa säädettävän ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän valmistelussa ja toimeenpanossa.
- Pilotoidaan ilmastolain uudistuksen valmistelun yhteydessä nuorille suunnattuja kuulemistryökaluja
- Lisätään totuudellista ilmastotietoa.

- Vuonna 2020 ympäristöministeriön rahoittama Kokeilun paikka - rahoituksessa edistetään erityisesti nuorten ehdotuksia hiilijalanjäljen pienentämiseksi.
- Turvataan nuorten edustus ilmastopolitiikan pyöreässä pöydässä.
- Tuetaan vuoropuhelua nuorten parissa työskentelevien kanssa siitä, kuinka nuorten ilmastotoimijuutta voidaan tukea ja vahvistaa nykyisten osallistumisjärjestelmien avulla.
- Tuetaan ja edistetään päästöttömän liikkumisen, kuten kävelyn ja pyöräilyn, mahdollisuuksia nuorten keskuudessa.
- Hyödynnetään koko koulutusjärjestelmää ja erityisesti opetussuunnitelmien sekä tutkinnon perusteiden antamia mahdollisuuksia taata jokaiselle eri-ikäiselle oppijalle ajanmukaista ja perusteltua tietoa ilmastonmuutoksesta ja sen vaikutuksista. Tarjotaan opettajille täydennyskoulutusta aiheeseen liittyen.
- Kannustetaan koulutuksen järjestäjiä toimimaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ja olemaan esimerkkinä siinä, miten oppilaitosten jatkuvassa toiminnassa otetaan huomioon ekologiset, taloudelliset ja sosiaalisen kestävyuden näkökulmat. Jaetaan valtakunnallisesti kestävän kehityksen toimintatapoihin liittyviä hyviä käytäntöjä.

Tavoitteet ja tehtävät

Koordinaatioryhmän tavoitteena on koota yhteen ja koordinoida valtioneuvoston linjaamia toimenpiteitä demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen sekä nuorten osallisuuden edistämiseksi ja nuorten kuulemisveloitteen vahvistamiseksi. Tavoitteena on edistää eri toimijoiden välistä tiedonkulkua ja verkostoitumista sekä auttaa löytämään synergiaetuja eri hankkeiden ja toimenpiteiden välillä.

Koordinaatioryhmän tehtävänä on seurata ja tukea kansallisessa demokratiaohjelmassa sekä valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa linjattujen, demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta sekä nuorten osallisuutta ja kuulemista vahvistavien toimenpiteiden suunnittelua ja toimeenpanoa. Koordinaatioryhmän tehtävänä on myös varmistaa tiedonkulku eri toimijoiden välillä näihin teemoihin liittyen.

Koordinaatioryhmä raportoi toimenpiteiden etenemisestä oikeusministeriön johtamalle kansallisen demokratiaohjelman valmistelu- ja koordinoituyöryhmälle sekä opetus- ja kulttuuriministeriön johtamalle VANUPO-virkamiestyöryhmälle.

Kokoonpano

Koordinaatioryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:
yksikön päällikkö Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö

Jäsenet (varajäsenet suluissa):
erityisasiantuntija Liisa Männistö, oikeusministeriö
NN, opetus- ja kulttuuriministeriö

NN, ulkoministeriö
NN, valtiovarainministeriö
NN, ympäristöministeriö
NN, Opetushallitus
NN, Ihmisoikeuskeskus
NN, Valtion nuorisoneuvosto

Koordinaatioryhmä kuulee työssään nuorisoalan osaamiskeskusten, kansalaisjärjestöjen ja tutkimuslaitosten edustajia sekä muita teemojen kannalta olennaisia asiantuntijatahoja.

Tasa-arvon toteutuminen kokoonpanossa

Nimeämispyynnössä pyydettiin huomioimaan laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) nimeämällä mahdollisuuksien mukaan sekä nais- että miesehdokas. Koordinaatioryhmän kokoonpano vastaa/ei vastaa kyseisen lain vaatimuksia.

Kustannukset

Koordinaatioryhmä hoitaa tehtävänsä virkatyönä. Koordinaatioryhmän jäsenille ei makseta kokouspalkkioita. Kokouksiin liittyvät matkakustannukset voidaan korvata kulloinkin voimassa olevan valtion matkustussäännön mukaisesti. Mahdollisten asiantuntijapalkkioiden korvaamisesta päätetään erikseen.

ylijohtaja Johanna Suurpää

erityisasiantuntija Maria Wakeham-Hartonen

LIITTEET Kansallinen demokratiaohjelma 2025: toimintasuunnitelma
Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2019-2023

JAKELU Koordinaatioryhmän puheenjohtaja, jäsenet ja varajäsenet

TIEDOKSI Oikeusministeriö
- kansliapäällikkö
- viestintäjohtaja
- demokratia ja vaalit -yksikkö
- hankerekisteri / Hankeikkuna

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Ulkoministeriö
Valtiovarainministeriö
Ympäristöministeriö
Opetushallitus
Ihmisoikeuskeskus
Valtion nuorisoneuvosto